

שנה ו' גליון רי"א - רי"ב

פרשת וישב וחנוכה תשפ"ג לפ"ק

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א:

הזלה"ג - 4:02 / צאת השבת [ר"ת] - 5:55

פניני הרמה

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

פרשת וישב

מפניני רבינו:

וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו. (לז. כט.), במדרש: והיכן היה, רבי אליעזר ורבי יהושע, רבי אליעזר אומר בשקו ובתעניתו, כשנפנה הלך והציץ לאותו בור ע"כ, נראה המכוון, שראובן היה מתכוון כאן לעשות מצוה להציל את יוסף ואם רוצים לזכות למצוה לטובתן של ישראל צריכים שיהיה ראוי שיתגלגל זכות זה על ידו, וע"כ היה קודם עוסק בשק ותענית לשוב בתשובה שלמה.

ועוד זכורני שכן עשו העוסקים בצרכי ציבור באמונה בדור הקודם, ע"כ עשו והצליחו להציל את ישראל, וד"ל.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

ויאמר אליהם יוסף הלוא לאלהים פתרונים ספרו נא לי. (מ. ח.), בספורנו, ז"ל: הנה חכמת הפתרון היא באדם מצד מה שהוא בצלם אלהים כו' עכ"ל, בתוספת ביאור נראה, הנה ז"ל התומר דבורה: האדם ראוי שיתדמה לקונו ואז יהיה בסוד הצורה העליונה צלם ודמות שאילו דומה בגופו ולא בפעולות הרי הוא מכזיב הצורה עלה"ק, ובודאי אדם כזה שצורתו נשארה נכזבה, כל כולו כמשל וכחלום יעוף [כלשון תפלת ונתנה תוקף], ודייקא האדם המתקרב לדעת תכלית סוד צורתו ומדבק עצמו כאלקים, לו נכתנו עלילות לדעת לפתור גם חלום אלקים, והבן.

(שם)

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "הצלחה"

[מתוך ספר בית אב שיחות]

ושם במדרש (פו, ה) מבואר שהיה מלחש ויוצא מלחש ונכנס, שהיה יוסף מתפלל ולומד בלי הרף, ונעשו נסים על ידו, ותחילה חשבו שזה כישוף, עד שנתגלה להם השכינה שהכל ממנו ית', הרי שהיתה הצלחה מרובה וקידוש ה' גדול ונורא, והיה ראוי שיקבל שכר, והנה פתאום מעשה אשת פוטיפרע, והושלך לבית הסהר במקום הצלחתו. ולפלא יותר שעמד בנסיון עצום ועי"ז לבד היה ראוי לשכר שנס החוצה, ובמקום זה הושלך לבית הסהר, אתמהה.

חזינן שאין לנו שום מושג נכון על הדברים לפי פשוטם, ונראה מפני שאנו טועים בעיקר הדבר מה נקרא הצלחה. אנו מדמים הצלחה שיסדרו הענינים לפי הבנתנו, ואנו מדמים מה שהיה יוסף איש מצליח ממה דאיתא במדרש, דכשהיה מתבקש שהיו מים רותחין היו רותחין פושרין נעשו פושרין ושמצא חן בעיני כל הרואים אותו ומה גם שראו השכינה. וע"כ כל הקושיות והתמיהות, ואם אינו הולך כמבוקש נשבר לב האדם. אך ההצלחה האמיתית לא תלויה בזה. ההצלחה האמיתית לנצח המלחמה מן הצדדים. כשיכולים להתגבר על הנסיונות, זוהי הצלחה והתעלות - 'אויסצושטייגען', זוהי הצלחה.

ובמדרש שם (שם אות ד) וז"ל: "ויהי איש מצליח ר' ברכיה אמר גבר קפוז [מלשון קפיצה ודלוג] כמה דתימא וצלחו הירדן משל לדובה שהיתה עומדת בשוק מקושטת באבנים טובות ומרגליות אמרו כל דקפיוז ליה נסיב ליה מה דעלה היה שם פקח אחד אמר להון אתון מסתכלין אתון במה דעלה ואנא מסתכל בניביה [שלא ישכנין] א"ר ברכיה כל אותה דובה קפוז ואת רב מדין" [ושם במתנות כהונה כך אמר הקב"ה אותה הדובה אשת פוטיפרע קופצת עליך הולך וקפוז ואתה גדול ורב ממנה לבלתי שמוע לה].

במדרש (פד, יא) ויחלום וכו' ויאמר אליהם שמעו נא אמר כך יהיו נביאים מוכיחים אתכם שמעו נא את ד' אומר ע"כ. י"ל כי לא היתה כוונת יוסף לספר לאחיו סיפור דברים בעלמא על החלום, ומכל שכן שלא לצערם, אלא כיון שראם טועים נגד השגחתו ית' באופן השתלשלות היות כלל ישראל וגדולתו של יוסף הצדיק, על כן בא להעיר לבם ע"י החלום שידעו רצונו ית' ולא יקנאו בו, אבל מה תועיל סיפור הדברים אם לא ישימו לבם לשמוע - "צו דערה ערען" המכוון בזה, וע"כ אמר להם דרך בקשה שמעו נא לקבל ההשקפה הנכונה על רצונו ית' בזה לראות האמת. וזה גם ענין נבואת הנביאים אשר רוב דבריהם להעמיד את ישראל בקרן אורה על המכוון במצב הכלל והפרט.

הנה דברנו (עיי' בית אב שיחות החדש פרשת וישלח מאמר 1) מענינו של יעקב, איך התהפכו ונשתנו סדרי מצבו מפעם לפעם, אבל יעקב נשאר בשלו, שמי יעקב בכל המצבים, והוא על ידי ויותר לבדו, הוא לא נתלה במצב שמסביבו, אלא לבדו עמו עצמו להתגבר על הנסיונות.

אולם כעת בפרשת יוסף נלמד עוד יותר, בבחינה יותר נעלה. כי כל הפרשה תמוה, עד שאדם יכול ח"ו ליפול בספקות על השגחת שכר ועונש. הנה יוסף הביא דבתם וכו' היה זה לשם שמים להוכיח אותם, כי לא הי' יכול לראות ברע, ומה יצא מזה רק צרות של וישנאו בו. ולא עוד, אלא שהוא הלך במסי"נ למלא שליחות אביו ולא חש לרמז המלאך ג"כ, ומן הראוי שלא יקרה לו נזק בזה כי שלוחי מצוה אינן נזוקין, ויצא מזה שרצו להורגו ולבסוף השליכוהו הבורה נחשים ועקרבים ומכרוהו למצרים, איך יתכן שיגיענו כזה נזק בשעת מצוה. ועוד יותר להלן שנאמר ויהי איש מצליח כל מה שעשה ה' מצליח בידו (לט. ב - ג),

בו, וזה נקבע לדורות, וכדאיתא במדרש (פז, ח) הים ראה וינוס, כל השבח הזה ממעשה יוסף באותה שעה, כלום יש לנו השגה בעוצם שכרו וגדלו באותה שעה. כלום היה זה עוד יוסף כמו שהיה בשעה ששלחו אביו, הלא נתגדל פי כמה וכמה, ומה אכפת לו בית הסהר. הרי הוא אומר הלל לדורות.

הנה כמה פעמים אני שומע מבעה"ב שאומרים הלא תראה זה שלמד חכמות העולם וגם לומד תורה והוא בהרחבה ונחת לא יחסר לו דבר ופרנסה ברווח, ומה יצא מפלוני שיושב בכולל ומה חייו. ודאי זה תלוי מה נקרא הצלחה. אם הצלחה במובן הפשוט, דבריו של הלה נכונים. אבל אם הצלחה היא עליה מתמדת גברא קפיץ, האם יש דומה להצלחתו של בן הכולל המענה נפשו לעמל התורה ולשמחתו של כל יום ויום של מתנה נחליאל ומנחליאל במות. והוא מרגיש זה כי כל העולם כלו כדאי הוא לו.

ונבין בזה מה שהביא המדרש בריש פרשה (פד, ג) בקש לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, וכבר עמלו האחרונים הבנת הדברים. כי ודאי מותר לצדיק להיות יושב בשלוה לעבוד ד' וצריך לבקש על זה תמיד שלא יהיו לו הפרעות, וכמבואר ברמב"ם (פ"ט תשובה ה"א) שכן נתן לעובדי ד' מתוך שמחה כמובטח בתורה.

אבל הענין שנעיין בכל המדרש שם מתחילתו וז"ל (שם אות א - ג): "וישב יעקב וכו' תני כנוסו וכנוס בניו הצילו מיד עשיו כו': ערק רשיעא ולא רדיפין ליה כו': אנטונינוס שאל את רבנו א"ל מהו דכת' אם שוט ימית פתאם אמר רבי גזור דיסב מאה מגלבין והוא יהיבין מאה דינרים ולא מפקין מידיה כלום [ושם במת"כ למלך שגזור על אחד שיקבל מכות ויתן לו דינרין כמנין המכות ולא יוכל לסבלם ומת באמצע לפיכך לא יטול כלום] למסת נקים ילעג א"ר אחא בשעה שהצדיקים יושבים שלוה ומבקשים לישב בשלוה בעוה"ז השטן מקטרג אמר לא דיין מה שהוא מתוקן להם לעוה"ב אלא שהם מבקשים לישב בשלוה בעוה"ז תדע לך שהוא כן יעקב אבינו וכו' נזווג לו שטנו של יוסף וישב יעקב לא שלותי ולא שקטתי לא שלותי מעשיו ולא שקטתי מלבן ולא נחתי מדינה ויבא רוגזו וכו' ע"כ. וצריך ביאור

ונראה הענין, שאמר אותו פקח שהעולם חושבים שהתכלית הוא להשיג הכסף והאבנים טובות. אמנם לא זהו העיקר שבנצחון, אלא עיקר הגדלות הוא לקפוץ יותר ולהתגבר עליה שלא תשלוט ותנשוך. והקפיצה להתגבר זהו הגדלות, והאבנים טובות שיקבל אינם חשובים כעיקר הנצחון, וזש"כ המדרש לשון הצלחה הוא הדלוג והקפיצה. העליה וההתעלות, כי המתעלה הוא האיש מצליח, וכדאיתא במדרש גבי אברהם (נה), (א) וה' נסה את אברהם, שהיה לפלא היכן השכר שהיה לו בנו יחידו ויעלה לעולה, אלא נס להתנוסס עי"ש שהוא ענין נס של ספינה כמבואר שם, גדולים אחר גדולים, התעלות והתרוממות, אין לך שכר גדול מזה [ואשר סוף הכבוד לבא, זהו ענין בפני עצמו ואין זה גוף התכלית].

ולמדנו עכשיו הגמרא **בבא בתרא** (דף קטז): "אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי כל שאינו מניח בן ליורשו הקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה כתיב הכא והעברתם את נחלתו וכתוב התם יום עברה היום ההוא אשר אין חליפות למו ולא יראו אלהים רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי חד אמר כל שאינו מניח בן וחד אמר כל שאינו מניח תלמיד תסתיים רבי יוחנן דאמר תלמיד דאמר רבי יוחנן דין גרמיה דעשיראה ביר", ועי"ש **ברשב"ם** (ד"ה דין) שאילו היה ס"ל דמי שלא הניח בן נקרא לא ירא אלקים לא היה מפרסם חטאו.

והנה לפי הבנת העולם, מי שרואים אותו ח"ו שיאבד י' בנים ודאי יחשבו זה לעונש, לא כן ר"י, לא היה רואה בחינה זו אלא היה מנחם בזה אבלים, רק אם נאמר בגמרא שזה לא ירא אלקים אז היה חושש, אבל בלתי זה, הכל רק נסיון ויש להתנחם בו. והיא הערה נוראה למתבונן להשקפת החיים של האמוראים הק'.

והוא שהיה אצל יוסף, מכיון שהיה מוכיח את האחים על כן זכה לעמוד בנסיון קנאתם, ומסירות נפשו למלאות שליחות אביו, וכמה התגדל בזה שיושלך לבור נחשים ועקרבים ולא נגעו בו מגודל צדקו, וכשגלה נאמר ה' עמו, שהיה איש מצליח לעלות עוד יותר לעמוד בנסיון הגדול של אשת פוטיפרע, ואין ספק שבשעה שנס החוצה ועמד בנסיון היה שש ושמח על התגברות שזכה

העמידה בנסיון וההתגברות על מצבי הזמן ועל זה ישים לבו לבחור דרך החיים באופן שינצח המלחמה מן הצדדים יותר ויותר, ודייקא בזה יהיה איש מצליח.

וזה פירוש הפסוק בתהלים (לז. ז.) דום לד' והתחולל לו אל תתחר במצליח דרכו, וכבר פ' הרש"ר הירש זצ"ל דהתחולל לו ר"ל מלשון לחולל, לברוא וליצור, והיינו שימסור אדם עצמו להקב"ה שינהיגו ויגדלוהו ויחוללו ע"י מאורעות חייו, ואע"פ שלא מביין, ידום ויקבל כי הוא ית' יודע טוב ממנו, והוא כדברינו הנ"ל. ויובן בזה גם המשך הפסוק אל תתחר במצליח דרכו, דזוהי ההצלחה המדומה שמדמה אדם הצלחה לפי דרכו ודעתו, כי אין הצלחה האמיתית אלא ע"י שהקב"ה מחוללו גידולין אחר גידולין.

וכבר הארכנו בזה לענין עת פקידת המשיח שאמרו ז"ל (שמות רבה ג, ח) סימנו פקידה כפולה, שזה הסימן אם הוא משיח, שלא יבטל הגלות לומר כבר היה ועבר ולא היה צורך בו, אלא שיראה בעליל איך גלותנו הארוכה הוא שהביאנו עד הלום לביאת גוא"צ, שגם הגלות היה בחינת פקידה וכמשנ"ת.

וחנוכה יוכיח, שאלולי גזרת היוונים ומסירות נפשם של מתתיהו ובניו שעל ידם נעשה הנס, חנוכה מנין לנו.

והיא ההודאה של על הנסים על כל הנאמר בו בימי מתתיהו וכו' כשעמדה מלכות יון להשכיחם וכו' ולהעבירם, על הכל אנו מודים לו ית"ש שע"ז זכינו שנקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות לשמו הגדול לדורות, וזש"כ אודך כי עניתני [מלשון עינוי] ותהי לי לישועה (תהלים קיח. כא.). ונאמר בהלל אנא ד' הושיעה נא אנא ד' הצליחה נא, בקשת הישועה שיושיענו השי"ת מן הצרה, אולם בחינת הצליחה נא, שתצא מזה הצלחה אמיתת רוחנית, והתעלות ולרצון לפניו ית"ש, כי אז יש כאן הצלחה.

המשך דברי המדרש, מה ששאל אנטונינוס את רבי עם מה שאמרו מצדיקים יושבים שלוה. ובילקוט מבואר שביאור הפסוק הנ"ל לדברי רבי קאי על דרשה זו של יעקב שבקש אשב בשלוה. גם מה שאמר לא שלותי ולא שקטתי, אדרבה היה צריך לומר שלותי ושקטתי.

אמנם נראה הבנת הענין, כי ודאי ראוי והגון לצדיק שיתפלל שלא יהיו לו מפריעים וישקוט וינוח כאמור, אבל יש מי שעובר עליו צרה וניצל ממנו, עיקר נחת רוחו שהתפטר מן הצרה ושעברה, כאלו שזו היתה כל בקשתו ויהיה נחשב אצלו כלא היה, זהו טעות, כי אם כן למה סבל הצרה ולא הועילה לו כלום, ודומה הדבר למי שקבל מכות כדי שיקבל השכר מהם, והוא קבל וסבל המכות ומת מתוכם לפני שיקבל הדינרין, הרי הוא ללעג, למסת נקיים ילעג, שיצא נקי מנכסיו, כן האדם שעברו עליו הצרות והיסורים והוא לא יודע להחשיבם להתעלות על ידם.

וזהו יושב בשלוה ומבקש לישוב שלוה, כאלו זה כל התכלית שבקש. הרי אדרבה היסורים הן שמציבין אתכם ומקיימין אתכם, ואם כבר עברו עליו בודאי שישמח שזכה להם, וזה שאמר שכן צריך להיות שיזכור לא שלותי ולא שקטתי וכו' כלום מה היה לנו יעקב אבינו אלולי עברו עליו כל הצרות הללו, הלא הן שגדלוהו ועשוהו. וזה בא עליו רוגזו של יוסף, שעל ידו נמשך גידולו של יעקב אבינו - וכמו שאמרו (ע"י רש"י לז. ב.) כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף - ברכות אביך גברו על ברכות הורי עד תאוות גבעת עולם תהיינה לראש יוסף, כי הבנים מתגדלים מנסיונות אבותיהם, והם מתחילים במה שאבותיהם סיימו עד שהולכים וגדלים יותר, וזה שמלמדנו המדרש אחר שביאר לנו כי נצל יעקב אבינו מעשיו, והלה ערק רשיעא, לא יחשוב שיהיה כלא היה, אלא תמיד יזכור העליה שהיתה לו בזה.

וזכינו לדין, שעם כל הבקשת רחמים למנוחה והשקט לעבודת ד', ידע דעיקר ההצלחה היא

פניני הרמה

חנוכה

מפניני רבינו:

הסגולה לנצחון – התחזקות ברוחניות: ...והוא ענין החשמונאים, שהיו מתתיהו ובניו נגד כל צבא אנטיוכוס, ונצחום, והוא בנס עליון ואמונה עליונה במסי"נ לכבוד שמים – זדים ביד עוסקי תורתך, וממילא גיבורים ביד חלשים, פי' חלשים בכח גשמי. והוא ענין מה שחפשו דייקא שמן זית זך בחותמו של כה"ג, אע"ג דטומאה הותרה בציבור, אבל השתדלו להיות מהדרין דהיינו להוסיף כח הרוחני, כמו הכח הגשמי, שנתוסף ע"י ריבוי בכמות, כן הוא כח רוחני, מתחזק ע"י הפנימיות והידור קדושה וטהרה, ובזה נצחו את היוונים. והיא ההפטורה בשבת חנוכה (זכריה ד. ב.), בענין יהושע כה"ג שהראו לו איך שהזית מוריד שמנה לכנגד המנורה מעצמו בלי שום כח איש, ונאמר לו לא בחיל ולא בכח אלא ברוחי, והיה הר זרובבל שהוא נצחון הכח, לפני זרובבל והיה למישור. והנה הם ימי חנוכה המסוגלים ביותר, וגלוי יותר בכח הרוחני, וכמו שכתבו שנס חנוכה בא נס אחרון לפני הגלות, להורות דרך קיום כלל ישראל. וכח שלמות הרוחנית הוא בכח התורה לבד, כמו שעשה חזקיה שנעץ חרב בביהמ"ד וכו' (סנהדרין דף צד:), ודרשו ע"ז הפסוק "והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך ועולו מעל צוארך וחובל עול מפני שמן א"ר יצחק נפחא חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו" (ישעיה י. כז.), עיי"ש בגמרא, שסנחריב צר על ירושלים, וחזקיה אמר שאין לו כח להלחם בו, אבל העמיד חרב בביהמ"ד והכריז מי שלא יכנס לביהמ"ד ללמוד ידקר בחרב [של סנחריב], ונעשו כל הילדים בקיאים בטהרות, והאור הרוחני הזה פעל שברח לו סנחריב, זהו כח הרוחני, האור האמתי כח התורה. ולכן מי שמתחזק בימי חנוכה בעמלה של תורה רואה ומקבל עוצם ס"ד, כי נשפע מן השמים כח עליון בהשגה לתורה ועבודה.

(מתוך ספר בית אב שיחות החדש פרשת וישב מאמר ג)

אור הנשמה תלוי בקדושת הגוף: ...ומצינו עוד במנורה שהעיקר הוא ההטבה, שהיא לבד עבודת הכהונה, לא ההדלקה הכשרה בזר, כי ההדלקה דבר קל, ומציאות הנר לא תלוי בהדלקה אלא בהטבה, בה תלוי שהנר ידלק ולא יכבה, ושיהיה גדול וצלול הכל תלוי בהטבה. הנר הוא רוחני אבל ההטבה הוא הכלי החלק הגשמי, ובמדה שיש הטבה בפתילה כן יאיר האור. נר ד' נשמת אדם, אך מציאות השגת הנשמה הוא לפי קדושת מעשי הגוף, זוהי תורה.

(מתוך ספר בית אב שיחות לחנוכה מאמר "על ידי כהניך הקדושים")

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "להודות ולהלל"

[מתוך ספר בית אב שיחות – לחנוכה]

ואחר שהתברר שהכל ברא השי"ת לכבודו חייב האדם לשום לבו בכל עת לכבוד את ד' ולקדשו בכל דבריו ולרוממו להודות לו ולברכו כמו שנאמר אברכה את ד' בכל עת תמיד תהילתו כפי וכו' יתבונן בינה וידקדק וישגיח בכל מוצא שפתיו לקדש ד' בדבריו וכו'.

נמצא בהכרח שגם תכלית התורה אינו אלא כדי לכבדו ולשבחו ית"ש, ונשים לב למה שאנו אומרים בברכת קרי"ש אחרי הבקשה הנוראה שנזכה להבין ולהשכיל תוה"ק לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים וכו' והאר עינינו בתורתך וכו' "להודות לך וליחדך באהבה", כי ההודאה היא תכלית הכל, רק שאין אדם מגיע להכרה שלמה להודות לד' אלא ע"י עמל התורה ודבקות במצוות.

ודבר זה מיסודות אמונה, אשר מי שחסר לו ידיעה זו חסר לו בעיקר אמונה, והרי ז"ל לשון הרמב"ם (פיהמ"ש סנהדרין פרק יג) בעיקר החמישי: "שהוא ית"ש ראוי לעבדו ולהודיע גדולתו ולעשות מצוותיו וכו', מבואר כי הודעת גדולתו ית"ש מעיקרי אמונה, והוא גדר עבודה לו ית"ש.

בישעיה (מג. יא.): "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", נאמר בזה כי זהו תכלית האדם בבריאותו יצירתו ועשייתו, היינו בכל בחינותיו בעולם הבריאה והיצירה והעשייה, לכבודו ית"ש, וכן הוא במשנה סוף אבות (פ"ו משנה יא): "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו וכו', ופירש"י שם לכבודו לשבחו, פי' שגדר לכבודו ברא היינו שישבחוהו, ברא הקב"ה את כח הבריאה כדי שעל ידה ישבח האדם את הבורא ית"ש, והוא תכלית בריאת האדם כאמור, וזה פי' "ברוך אלקינו שבראנו לכבודו", היינו שנומר ברוך אלקינו.

ובשערי תשובה להרבינו יונה (שער ג סי' קמח): "כי הדבר ידוע אשר מדרכי קידוש השי"ת להודיע בכל מבטא שפתיים וכל אשר ירמוז עינים ובכל הנהגה בפועל ידים כי יסוד לנפש האדם וצבי עדיו והטוב והעיקר והתועלת והיקר אשר בו עבודת השי"ת ויראתו ותורתו כמ"ש כי זה כל האדם ודבר זה כבוד השי"ת עכ"ל, מבואר כי זה לבד תכלית כל עבודתנו, ומכח זה ממשיך הרבינו יונה שם: "על כן יכבדו עבדי השי"ת את חכמי התורה לכבוד השי"ת וכו'".

על כן, כיון שמחויבים אנו לעיין ולשים לבנו למצות היום, הרי כמו שאנו עוסקים בלמוד ועיון מצות הדלקת הנרות, מחויבים אנו לעיין ולדקדק כיצד לקיים מצות ההלל וההודאה בימים אלה, ומה גם שזה תכלית כל חיינו, וצריך לשים לב בפרט לאמירת פסוקי דזמרא בכל יום, ויעויין בטור (או"ח סי' נא) מש"כ באופן אמירת ברוך שאמר, וז"ל: "צריך לאמרו בניגון ונעימה בי הוא שיר נעים ונחמד, ובכלל זה כל השירות והתשבחות שבתפילותינו".

והנה נקטינן להלכה שבברכת מעין שלש אין מזכירים על הניסים, משום שהזכרת על הניסים הוא רק הוספת שבח ולא שייך הוספה בנוסח ברכה שהיא קיצור, פי' שתוספת ההלל בימים אלה הוא רק גדר הוספה, הוי אומר כי עיקר ההלל הם השירות והתשבחות הנאמרות בכל יום, ומה טעם הוא לדקדק בהוספה ולהניח העיקר, על כן מחובת היום להתעורר בכל תפלותינו להודות ולהלל להשי"ת, ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו!

וכן הוא ברמב"ן סוף פרשת בא - ושם מבואר עוד יותר בסוף - וז"ל: "וכוונת כל המצוות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו והיא כוונת היצירה כולה שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה ואין אל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו" וכו' עכ"ל.

וזה שאמר דוד המלך ע"ה "לא אמות כי אחיה ואספר מעשי קה", כי סיפור מעשי קה הוא לבד תכלית החיים, והמודה לו ית"ש ומספר שבחיו מגיע אל תכלית חייו אשר למענו נוצר.

וכמה גדולה וחשובה ההודאה אליו ית"ש תוך הכרה זו שזה תכלית חייו של אדם, נוכל להתבונן מבריאותם של המלאכים, כדאיתא בגמרא חגיגה (דף יד.): עה"פ "חדשים לבקרים רבה אמונתך", "כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובטלי", ופירש"י: "רבה אמונתך. רבה תהלתך עליהן" עכ"ל, הרי שנבראים רק לומר שירה פעם אחת וכדאי שבשביל זה יבראו, ואמרינן באקדמות לשבועות: "סדירא בהון קדושתא כד חלפא שעתא סיומא דלעלם אף לא לשבועתא עדב יקר אחסנתא חביבין דבקביעתא עבידין ליה חטיבא בדנה ושקעתא וכו' פרישא שבחא יהוון בשעתא", פי', המלאכים נבראו לומר שירה פעם אחת לבד בחייהון וחביבים ישראל שאומרים שירה לפניו בכל שעה, ומובן מזה כמו המלאכים נבראו לתכלית אמירת שבחו ית' כן ישראל שזה תכלית בריאותם.

ואם כן הוא כל השנה כולה, מה גם בימים אלה שנתקנו במיוחד לכך להודות ולהלל, כדאיתא בגמרא שבת (דף כא:), ובנוסח על הניסים "כדי להודות ולהלל", וברמב"ם בהלכות חנוכה שנה ב' פרקים, הפרק הראשון דיני אמירת ההלל, והפרק השני דיני הדלקת הנרות, כי ההלל בחנוכה הוא מגוף מצות היום ועיקרו, ולא באה ההדלקה אלא לפרסומא ניסא שהוא תוספת והרחבה לאמירת ההלל לפרסם תהילתו ושבחו ית"ש, שזה ג"כ מחלק ההלל וההודאה כלשון הרמב"ן והרבנו יונה הנ"ל.